

Пајсије Грабовачки

Летопис манастира Грабовца

Летопис манастира светоарханђелског Грабовца, који се налази у епархији будимској, близу вароши Сексарда и реке Шарвиза, године од стварања света 7101 а од рођења Христово 1593, при игуману Пајсију, поче да се знаменује (бележи) и пише редом.

Пошто божјим допуштењем наш хришћански род, не само Срби и Бугари, но и преславни скиптар грчки исмаиљском роду у раду и гажење тешко и по судбини трпимо потпаде, (и то) грчки године од стварања света 6961, а од рођења Христово 1453 за време Константина Палеолога последњег цара грчког, насиљем Махомета, цара турског. А славно и веома храбро наше српско царство понизи се за време светог и богопрослављеног кнеза Лазара, године од стварања света 6897, а од рођења Христово 1389 на равном пољу Косову, насиљем Амурата, цара персиског. О туге, беде и напасти, које трпи род наш хришћански почевши од тог времена и до овог дана! А све ово би грехова ради наших. Тамо мученички од напред реченог Амурата главе отсечене славни кнез Лазар живот свој овога света сконча, кога бог и по смрти чудотворним даровима прослави, и тело његово до данашњег дана у сазданом од њега царском манастиру званом Раваница видимо, цело, без мане и сачувано да чини различна исцелења. Но српски род наш не само Агаренима поработи се, но и свуда разбеже се и расеја се, од места до места од мухамеданског начелства (које је обладало) бекство и пресељење на једном је претрпео. Одакле и ми узрок нужде примивши, на ово место свето дођосмо и светих божјих умних слугу који су непрестано пред његовим страшним престолом (арханђела) храм и обитељ по сили и могућности подигосмо. Предајемо ово укратко написано, да и будућа при овом светом манастиру браћа, увидевши наша страдања, на светим божјим службама братска, као што треба, спомињања нас на лише. А усто и да резумеју у коме виду и на које имање дођосмо овде, и како нам везир будимски указа милост и цркву допусти нам сазидати, и на прехрану нашу њиве, ливаде, земље виноградске и шуме ради потребе манастирске дарове нам, где, докле и на којем месту, као што ће се ниже по реду извести.

Колико се по нашој сили, а по одобрењу и помоћи божијој, у мучна времена потрудисмо, не похвале ради неке, но ради спомињања и знања о почетку овог нашег манастира светоарханђелског, највише будућој браћи укратко извести, написати и предати не обленисмо се, бојећи се муке раба оног лењивог поменутог у јеванђељу од Спаситеља нашег. Извештавамо овако.

После заузећа од агаренског рода угарске земље, када цар турски Сулејман победи краља мађарског Лауша и поплени и пороби земљу мађарску, тада Турци обладаху многим странама, а највише родом нашим српским, као у Србији, Босни, Славонији и Далмацији, одакле дођоше многи хришћани, наши Срби, у ову земљу мађарску, идући за Турцима, својим спахијама, по заповести турског цара који је тада владао, и напунише до самог Јанока (Ђура) вароши и села и насеља своја створише, цркве и домове себи подигоше: тако и Копанском пољу и покрај Капуша и у самом Капушвару хришћани наши из Далмације дођоше и населише се, тамо и овде становати највише су волели. Од њих неки вратише се да виде отачаство своје, и известише нас који смо још били у манастиру Драговићу који је у Далмацији, да ова земља мађарска је прекрасна и лепа, житородна и плодносна, испуњена сваким обиљем потребним за исхрану телесну, а у Далмацији би тада код реченог нашег манастира Драговића глад крепак, да и ако не би хтели, нужде нам би отићи у ову земљу због глади да би се прехранили код оних хришћана који су од нас отишли и који су живели у Копанском и Таботском пољу. Одосмо и ми, а на име ја недостојни Пајсеј са Јевстатијем и Стефаном и Герасимом и Дионисијем, а и остала браћа још беху остала у реченом манастиру Драговићу, и када дођосмо прехранисмо се код наших хришћана цело годиште, идући од једног до другог од месеца марта па до месеца маја године од створења света 7093 а од рођења Христовог 1585. Христољубиви хришћани, који нас целе године прехранише, молише нас са сузама, да би их не оставили јер бише у она времена оскудна у чину свештеном, и показаше нам ово свето место погодно за манастир, нарочито нашавши ознаку да је и пређе манастир у древна времена био горе на хуму, а његова црква по божијој благодети и до данас хришћанским ликовима по зидовима живописно украшена види се. А ми, мољење њихово склонивши се и нашавши место ради манастира у свему погодно, отидосмо заједно с реченим нашим хришћанима у Будим, к везиру будимском који је управљао тада овим странама и изводисмо ферман од њега зидати цркву по вољи нашој, или

стару, или другу од камена нову, и ливаде и њиве, колигод на земљи грабовачкој можемо више окрчити и одржавати. Такође и шуму сећи и стоку било коју држати и пасти по планинама и дубравама, колико више могућно би нам било држати, слободно без сваког данка, као што и сам ферман јасно извештава. Међутим ми сиромаштва ради не могосмо горњу цркву обновити, но ову при којој подигосмо и од камена с блатом саздасмо године од створења света 7095 а од рођења Христова 1587. Такође, те године и друге по њој, ћелије дрвене колико би могуће начинисмо. И светим архистратизима божјим, Михаилу и Гаврилу, за чување и заступање, а у славу божју, за украшење и будуће спомињање цркве, при овом светом храму арханђелском кивот сребрн по изгледу цркве године од створења света 7101 а од рођења Христова 1593 сковавши начинисмо.

Године од сторења света 7104 а од рођења Христова 1596 окрчисмо њиве у Милановцу до 60 јутара земље које на броду јужно од манастира преко брда к потоку милановачком; које у оној долини која се зове Пивара, које крај досеже до извора оног под брдом, на међи грабовачкој и мечинској. Окрчисмо то од трња и дрва и мало нешто ливаде те године.

Пак године од створења света 7107 а од рођења (Христова) 1599 окрчисмо ливаде, почевши од манастира, око брда по врху, од потока милановачког и до реченог извора, који је под брдом на међи грабовачкој и мечинској. И то све би вољом божјом, под заштитништвом и заступањем светих архистратига, а помагањем благочестивих хришћана који су живели у то време око манастира по варошима и селима. А остале њиве за сејање више старе цркве имасмо.

Године од створења света 7110 а од рођења Христова 1602 постати пре две године Герасим јеромонах тада дође од Московске земље и донесе отуда украшења црквена, књиге и одежде и остало.

Те године насадисмо код старе цркве до 20 копача винограда.

Довде укратко о почетку манстира овог нашег светоарханђелског летописно известисмо. Такође и будућој браћи завештавамо и молимо се оно што се догоди неленосно писму предати, а нас на божаственим службама братољубно и незаборавно помињати, да нас господ обојицу заједно удостоји десног стајања на страшном своме и нелицемерном суду и дарује нам обећана добра, амин.